

Истраживачко друштво „Бабин нос“, Темска, Пирот
Институт за шумарство, Београд
Штампарија СВЕН, Ниш

ЕТНОБОТАНИКА ETHNOBOTANY

Друго саветовање о лековитом и самониклом јестивом биљу
Second conference about medicinal and wild-growing edible plants

Зборник резимеа
Book of abstracts

Пирот, Србија, 22 - 24. септембар 2023.
Pirot, Serbia, September 22 - 24. 2023.

Истраживачко друштво „Бабин нос“, Темска, Пирот
 Институт за шумарство, Београд
Штампарија СВЕН, Ниш

ЕТНОБОТАНИКА
ETHNOBOTANY

Друго саветовање о лековитом и
самониклом јестивом биљу

Second conference about medicinal and
wild-growing edible plants

Зборник резимеа
Book of abstracts

Пирот, Србија, 22 - 24. септембар 2023.
Pirot, Serbia, September 22 - 24. 2023.

ETHNOBOTANIKA – ETHNOBOTANY
Зборник резимеа – Book of abstracts

Друго саветовање о лековитом и самониклом
јестивом биљу

Second conference about medicinal and wild-
growing edible plants

Пирот, Србија, 22 – 24. септембар 2023.
Pirot, Serbia, September, 22 – 24. 2023.

Уредници:
др Марија Марковић
Горан Николић
проф. др Весна Станков Јовановић

Editors:
dr Marija Marković
Goran Nikolić
prof. dr Vesna Stankov Jovanović

Податак о издавачима:
Истраживачко друштво „Бабин нос“, Темска, Пирот, Србија
Институт за шумарство, Београд, Србија
Штампарија „Свен“ Ниш, Србија

Published by:
Research association „Babin nos“, Temska, Pirot, Serbia
Institute of forestry, Belgrade, Serbia
Printing company „SVEN“, Niš, Serbia

Пирот, 2023.
Pirot, 2023.

Организатори:

Истраживачко друштво „Бабин нос“, Темска, Пирот
Институт за шумарство, Београд

Суорганизатор:

Основна школа „Свети Сава“, Пирот

Организациони одбор:

Др Марија Марковић, председник
Др Оливера Паповић, супервизор
Лазар Марковић, координатор пројекта
Стојан Панчић, координатор пројекта
Др Јелена Матејић
Др Наташа Јоковић
Др Соња Брауновић
Др Филип Јовановић
Др Светлана Тошић
Др Слободан Тирић
Бранко Јотић
Милица Павловић
Бојана Максимовић
Анђела Панчић
Никола Грујић
Зорица Андрејић
Мирослав Андрејић
Виден Димитров
Срећко Станојевић
Слободан Цветковић
Станко Модић

Програмски одбор:

Проф. др Весна Станков Јовановић, председник
Проф. др Данијела Костић
Проф. др Јелена Петровић
Проф. др Виолета Митић
Др Биљана Арсић

Научни одбор:

Др Љубинко Ракоњац, научни саветник, председник
Др Биљана М. Николић, научни саветник
Проф. др Бојан Златковић, редовни професор
Проф. др Драгољуб Миладиновић, редовни професор
Др Мирослав Николић, научни саветник
Др Небојша Менковић, научни саветник
Др Ана Марјановић Јеромела, научни саветник
Др Сретен Терзић, научни саветник
Проф. др Весна Лопичић, редовни професор
Проф. др Сава Врбничанин, редовни професор
Проф. др Перица Васиљевић, редовни професор
Проф. др Славиша Стаменковић, редовни професор
Проф. др Татјана Михајилов Крстев, редовни професор
Проф. др Весна Милтојевић, редовни професор
Др Дејан Пљевљакушић, виши научни сарадник
Др Нина Николић, виши научни сарадник
Др Горица Ђелић, ванредни професор
Др Милан Станковић, ванредни професор
Др Данијела Николић, ванредни професор
Др Мрђан Ђокић, ванредни професор
Др Биљана Арсић, виши научни сарадник
Др Милош Рајковић, научни сарадник

Издавачи:

Истраживачко друштво „Бабин нос“, Темска, Пирот
Институт за шумарство, Београд
Штампарија „Свен“, Ниш

За издаваче:

др Марија Марковић
др Љубинко Ракоњац
Владан Стојковић

Обрада рачунаром и дизајн:

Истраживачко друштво „Бабин нос“, Темска, Пирот
Институт за шумарство, Београд

Технички уредник:

др Биљана М. Николић

Припрема за штампу:

Ненад Богдановић

Лектура и коректура:

Горан Николић

Насловна страна:

Биљарица - лутка од кукурузне љуспе: др Оливера Паповић

Објављивање је финансирано из буџета Града Пирота.
Захваљујемо се сарадницима на подршци и помоћи.

Тираж: 100

ISBN-978-86-903786-1-6

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

582.099(497.11)(048)
582-152.665(497.11)(048)

САВЕТОВАЊЕ о лековитом и самониклом јестивом биљу (12 ; 2023 ; Пирот)

Етноботаника : зборник резимеа / Друго саветовање о лековитом и самониклом јестивом биљу, Пирот, Србија, 22 - 24. септембар 2023. ; [уредници Марија Марковић, Горан Николић, Весна Станков Јовановић] = Ethnobotany : book of abstracts / Second conference about medicinal and wild-growing edible plants, Pirot, Serbia, September 22 - 24. 2023. ; [editors Marija Marković, Goran Nikolić, Vesna Stankov Jovanović] ; [организатори Истраживачко друштво "Бабин нос", Темска, Пирот [и] Институт за шумарство, Београд]. - Пирот : Истраживачко друштво "Бабин нос", Темска = Pirot : Research association "Babin nos", Temska ; Београд : Институт за шумарство = Belgrade : Institute of Forestry, 2023 (Ниш : Свен = Niš : Sven). - 91 стр. : илустр. ; 30 cm

Апстракти упоредо на срп. и енгл. језику. - Тираж 100.

ISBN 978-86-903786-1-6 (ИДБНТ)

а) Лековите биљке -- Србија -- Апстракти б) Самоникле биљке -- Србија -- Апстракти

COBISS.SR-ID 124657929

**Традиционална употреба крушке (*Pyrus communis* L.) у Шумадији,
рудничко-таковском крају (Србија)**

Александра Р. Савић¹, Снежана В. Јарић²

¹Природњачки музеј у Београду, Његошева 51, 11000 Београд

²Универзитет у Београду, Институт за биолошка истраживања „Синиша Станковић“, -
Институт од националног значаја за Републику Србију, Булевар Деспота Стефана 142,
11000 Београд

*Аутор за кореспонденцију: Александра Р. Савић, Природњачки музеј у Београду,
Његошева 51, 11000 Београд, Србија, тел. 011 34 42 147, e-mail:
aleksandra.savic@nhmbeo.rs

Кључне речи: *Pyrus communis*, традиционална употреба, Шумадија, рудничко-таковски
крај

Подручје рудничко-таковског краја (Шумадија, Србија) карактерише се присуством великог броја аутохтоних сорти крушака, међу којима су најбројније лончара, караманка, лубеничарка, медунак, илињача, жутица, арапка, такиша, видовача, кисељача, водењача и друге. На овом подручју крушка се користи у исхрани (као свеж плод) и преради у бројне производе: сушени плод, сок, компот, џем, као воћна туршија, за прављење колача и ракије крушковаче. Осим у исхрани, забележена је употреба плодова, коре стабла и листова крушке и у етномедицини.

Етноботаничко истраживање на подручју рудничко-таковског краја спроведено је на 52 локалитета/села на територији општине Горњи Милановац. Методом отвореног и полу-структурираног интервјуа обављени су разговори са 192 испитаника (127 мушкараца и 65 жена).

Резултати истраживања су показали да се крушка користи против констипације (свеж или сушен плод крушке; 10,9% испитаника), за регулацију хипертензије (плод, сок или компот; 14,0% испитаника); као уроантисептик (чај или тинктура коре стабла; 21,8%

испитаника); у третману екскреције камена из бубрега (чај или тинктура листа; 18,7% испитаника); за смањење телесне масе (плод, сок или компот у исхрани; 11,9% испитаника) и као хипоалергена храна за исхрану беба (пасирани свежи плод; 8,3% испитаника).

Резултати овог истраживања могу значајно да допринесу очувању диверзитета аутохтоних сорти крушке, али и да укажу на практичан значај употребе проучаваних сорти у лековите и комерцијалне срхе. Индиректно, допринос ових истраживања је у проширењу традиционалних етноботаничких и етномедицинских знања на западном Балкану.

Traditional use of pear (*Pyrus communis* L.) in Šumadija, Rudničko-Takovski region (Serbia)

Aleksandra R. Savić¹, Snežana V. Jarić²

¹Natural History Museum Belgrade, Njegoševa 51, 11000 Belgrade, Serbia

²University of Belgrade, Institute for Biological Research „Siniša Stanković“, Department of Ecology, Bulevar Despota Stefana 142, Belgrade, Serbia

*Corresponding author: Aleksandra R. Savić, Natural History Museum Belgrade, Njegoševa 51, 11000 Belgrade, Serbia, tel. + 381 11 34 42 147, e-mail: aleksandra.savic@nhmbeo.rs

Keywords: *Pyrus communis*, traditional use, Šumadija, Rudnik-Takovo region

The area of the Rudnik-Takovo region region (Šumadija, Serbia) is characterized by the presence of a large number of autochthonous pear varieties, among which the most numerous are “lončara”, “karamanka”, “lubeničarka”, “medunak”, “ilinjača”, “žutica”, “arapka”, “takiša”, “vidovača”, “kiseljača”, “vodenjača” and others. In this area, pear is used in food (as a fresh fruit) and processed into numerous products: dried fruit, juice, compote, jam, as a fruit pickle, for

making cakes and pear brandy. In addition to nutrition, the use of pear fruits, tree bark and leaves has also been recorded in ethnomedicine.

Ethnobotanical research in the area of the Rudnik-Takovo region was conducted in 52 localities/villages in the the municipality of Gornji Milanovac. Open and semi-structured interviews were conducted with 192 respondents (127 men and 65 women).

The research results showed that pear is used against constipation (fresh or dried pear fruit; 10.9% of respondents), to regulate hypertension (fruit, juice or compote; 14.0% of respondents); as a uroantiseptic (tea or tree bark tincture; 21.8% of respondents); in the treatment of kidney stone excretion (tea or leaf tincture; 18.7% of respondents); for reducing body weight (fruit, juice or compote in the diet; 11.9% of respondents) and as hypoallergenic food for baby nutrition (mashed fresh fruit; 8.3% of respondents).

The results of this research can significantly contribute to the preservation of the diversity of autochthonous pear varieties, but also indicate the practical importance of using the studied varieties for medicinal and commercial purposes. Indirectly, the contribution of these researches is in the expansion of traditional ethnobotanical and ethnomedical knowledge in the Western Balkans.